

SPOZNAVAMO DELO DRUŠTEV

LOVSKA DRUŽINA RAČE

VIDRA (Lutra lutra) v lovišču Lovske družine Rače

Tudi najstarejši lovci ne pomnijo, kdaj so nazadnje videli vidro v lovišču Lovske družine Rače; verjetno je to bilo v petdesetih letih prejšnjega stoletja.

Vidra (*Lutra lutra*) ima dolgo telo, njena glava je ploska in široka, med prsti ima plavalno mrežico. Vidre tehtajo od 5,5 do 23 kg, so pretežno nočne živali in samotarke. Na kopnem je vidra počasna, giblje se z značilnim kunjim poskakovanjem. V eni noči prepotuje tudi do 10 km in prav to je verjetno razlog, da se je pojavila v ekološko čistem lovišču LD Rače.

Da je lovišče ekološko čisto, skrbimo lovci LD Rače, Občina Rače-Fram, učenci in učitelji OŠ Rače, OŠ Miklavž na Dravskem polju in OŠ Franc Lešnik Vuk iz Slivnice ter številni občani, živeči na območju lovišča LD Rače. Ko smo ugotavljali, od kod je vidra prišla, smo prišli do zaključka, da je najverjetneje prispela po kanalu Drave ter v Miklavžu zavila v manjši kanal, od tam pa pot nadaljevala vse do letališča Maribor, kjer jo je neodgovorni voznik povozil na Papeževi cesti, v Orehovi vasi, kljub dobri preglednosti ceste.

Povožena vidra je bila moškega spola, dolžine 105 cm, tehtala 12 kg ter bila stara 7 let. Prav ceste in vozniki smo eni od stotih vzrokov, ki jemljemo življenje prostoživečim živalim, pa tudi zelo redkim osebkom, kot je bila naša vidra. V Lovski družini Rače imamo vsako leto med 35 in 44 % povožene srnjadi oziroma vseh izgub od 125 kosov planiranega odstrela, kar za LD Rače predstavlja veliko škodo, približno 2000 €. Kljub vsakoletnemu povišanju plana odstrela se agonija na naših cestah nadaljuje. Lovci se sprašujemo, kdo je kriv za te velike izgube v prometu? Ko sem pregledoval Pravilnik o prometni signalizaciji in prometni opremi na javnih cestah (Ur. list RS, št. 46/2000, z dne 31.5.2000), sem v 89. členu omenjenega pravilnika prebral **»prometna signalizacija in prometna oprema na javnih cestah mora biti načrtovana in postavljena tako, da se lahko od udeležencev v cestnem prometu pričakuje, da jo bodo zlahka in pravočasno opazili in dojeli njen pomen...«** Na podlagi 5. člena omenjenega pravilnika mora biti prometna signalizacija postavljena ob desni strani ceste poleg vozišča, v smeri vožnje. Z ozirom na 96. člen se »znaki za nevarnost postavljajo praviloma

zunaj naselja na razdalji 150 do 250 m pred nevarnim mestom na cesti«, kar pomeni, da mora biti prometni znak »I-18 divjad na cesti« postavljen pred nevarnim mestom najmanj 150 m, kjer parkljava divjad pogosto prehaja čez vozišče. K temu prometnemu znaku pa je lahko dodana dopolnilna tabla IV-2, ki označuje razdaljo med znakom, ob katerem je dopolnilna tabla, in objektom, prostorom ali delom ceste (stečina), na katerega se nanaša obvestilo. V naši lovski družini ugotavljamo, da je prometna signalizacija postavljena pomanjkljivo, zato o tem redno obveščamo vzdrževalce cest. Omeniti je potrebno, da z Občino Rače-Fram dobro sodelujemo in nepravilnosti ne beležimo oziroma jih sproti rešujemo. Pravo nasprotje pa je Ministrstvo za promet, ki od nas neopravičeno zahteva elaborate, soglasja in podobno, čeprav je iz dopisa lovskega inšpektorja MKGP št. 0614 – 1606/201, z dne 20. 10. 2010, razvidno, da je to naloga upravljavca.

Na podlagi Zakona o cestah (Ur. list RS, št. 109/2010) so državne ceste v lasti Republike Slovenije, občinske ceste pa v lasti občin, kar pomeni, da za njih tudi skrbijo oz. bi morale skrbeti.

Vsaka cesta ima tudi varovalni pas, ki je različno širok na državnih in lokalnih cestah. In kaj je varovalni pas? To je »pas zemljišča ob javni cesti, v katerem je raba prostora omejena zaradi preprečitve škodljivih vplivov okolice na cesto in promet na njej in obratno«, predvsem pa je prepovedano ogrožanje državne ceste in prometa na njej. Ena od prepovedi je oranje v razdalji 4 m od ceste v smeri proti njej ali v širini 1 m od ceste vzporedno z njo ter zasajevanje visokih poljščin, kar pa je najpogostejši vzrok rabe zemljišča ob lokalnih cestah v Podravju. In prav kulture, posejane tik ob asfaltnem robu, so eden od najpogostejših ter nepotrebnih in nerazumnih vzrokov trka divjadi z vozilom, saj voznik nima možnosti in časa reagirati na prehod divjadi, ki nenadoma priteče na cesto. Zato apeliramo na vse vzdrževalce cest, lovce, lovske čuvaje, predstavnike lokalnih skupnosti in druge, da v okviru svojih pristojnosti obveščajo lastnike o pravilni rabi zemljišča ob cestah.

In kaj smo lovci Lovske družine Rače že naredili za omejitev navedenega problema? Že več let postavljamo kemične ograje (odvrčala) in povečujemo odstrel ob cestah. To sicer ne pomeni prav veliko, saj je lovišče prepredeno z različnimi cestami z asfaltno podlago - skozi lovišče poteka na novo zgrajena avtocesta, pa tudi državna cesta II. In III. reda ter številne lokalne ceste, ki med seboj povezujejo različne kraje. Dvakrat letno kontroliramo postavljeno prometno signalizacijo in o ugotovitvah obveščamo vzdrževalce ter sredstva javnega obveščanja, predvsem lokalne kabelske operaterje.

Naj na koncu tega zapisa dodam: žal povožena vidra ne bo krasila lepega lovskega doma Rače v Podovi, saj smo jo morali na podlagi Uredbe o zavarovanih živalskih vrstah oddati na Inštitut za ohranjanje naravne dediščine LUTRA v proučevanje.

Franc KOŠIR,
starešina LD Rače

LOVSKA DRUŽINA FRAM

Lovski dom LD Fram

Sedaj že davnega leta 1957 so lovci LD Fram na Turnerjevem posestvu, na Turnerjevi planini, dobili v dar prostor, na katerem bi lahko postavili lovsko kočo. Lovci so se resno lotili priprav na gradnjo, vendar se zadeva ni obnesla, ker je bila lokacija oddaljena od vseh cestnih povezav in takratne infrastrukture ter se je zato izkazala za neprimerno.

Stekla je akcija za iskanje nove lokacije. Kmet, pozneje tudi član naše lovske družine, Jože Marčič (po domače Cesnik), je ponudil prostor, ki je bil primernejši za gradnjo lovske kočice. Vendar pa se je tudi v tem primeru kasneje izkazalo, da bi lovsko kočica na tej lokaciji motila njegovo posest. Kljub vnovičnemu neuspelemu poizkusu nismo obupali in ko je Jože Marčič ponudil novo lokacijo, so lovci LD Fram končno zgradili lovsko kočico. Ta je sicer končno bila na primerni lokaciji, vendar se je za izvajanje naše dejavnosti sčasoma izkazala kot premajhna.

Leta 1983 pa se je ponudila nova priložnost. Že pred tem letom je bila namreč zaradi pomanjkanja otrok ukinjena osnovna šola na Planici nad Framom in šolska zgradba je pričela propadati. Tako se nam je leta 1983 uspelo dogovoriti s takratno Občino Tezno in propadajočo zgradbo dobiti v najem za 50 let.

Opustili smo lovsko kočico na Cesnikovem in takoj pričeli z obnovo bivše šolske stavbe. Po končani obnovi je leta 1989 prišlo do otvoritve. V obnovitev je bilo vložena mnogo ur prostovoljnega dela članov LD Fram in tudi drugih zanesenjakov. Končno smo dobili zeleno streho nad glavo - svoj lovski dom.

Ko je v samostojni Sloveniji nastala nova občina Rače - Fram in je prišlo tudi do delitve premoženja med bivšo Občino Tezno in novonastalo Občino Rače-Fram, je »naš lovski dom« postal lastništvo matične občine, ki je upoštevala najemno pogodbo; tako je stavba ostala v našem najemu.

Toda zob časa ne prizanaša in na stavbi so se začeli kazati prvi znaki, da bo potrebno obnoviti streho in dotrajana okna. V letu 2010 smo v stavbi uspeli urediti centralno kurjavo, za obnovo strehe in oken pa je zmanjkalo sredstev. Zato je starešina Walter Meglič stopil v stik z odgovornimi na Občini Rače - Fram in ta nam je za obnovo strehe in oken zagotovila potrebna finančna sredstva. Upravni odbor LD Fram je preko razpisa poiskal najugodnejšega izvajalca za realizacijo omenjenih potrebnih del. Tako streho obnavlja podjetje OLDVAL iz Frama, okna pa bo obnovilo podjetje AS plast iz Oplotnice.

Da je možno izvesti ta obnovitvena dela, se zahvaljujemo županu naše občine Branku Ledineku ter vsem tistim, ki ste tej obnovi kakor koli pripomogli.

Vsem še enkrat najlepša hvala in lep lovski pozdrav!

Na željo avtorja prispevka objavljamo še dodatek, ki je v naše uredništvo prispel 2.8.2011:

Spoštovani bralci in bralke Novic! Z veseljem vam lahko sporočim, da so oz. bodo, ko boste prebirali te vrstice, na našem lovskem domu vsa omenjena dela že opravljena. Žal pa moram sočasno povedati še, da je naš lovski dom doživel kar tri vlome, do katerih je prišlo v krajših časovnih presledkih. Policija nepridiprave še išče in upamo, da jih čim prej tudi najde in da bodo njihova imena nekoč javno objavljena.

Še enkrat pa se zahvaljujemo obrtnikom, ki so obnovitvena dela opravili in Občini Rače-Fram, ki nam je to omogočila.

Za LD Fram: Branko KANIŽAR

KRAJEVNA ORGANIZACIJA ZVEZE BORCEV ZA VREDNOTE NARODNO OSVOBODILNE BORBE FRAM

Naše aktivnosti ob letošnjem občinskem prazniku

V času praznovanja letošnjega občinskega praznika občine Rače-Fram smo v naši organizaciji sodelovali z dvema pomembnima dogodkoma.

- **Tradicionalna spominska svečanost v Gaju**

V Gaju, pri spomeniku 25. talcem, ki so bili ustreljeni 16. junija 1944, smo v nedeljo, 19. junija 2011, pripravili tradicionalno spominsko svečanost, ki je namenjena tudi skupinskemu obisku svojcev, krajanov in povabljenih gostov. Tudi letošnja tovrstna svečanost je bila, kljub slabemu vremenu, dobro obiskana.

Lovci, govornik, mešani pevski zbor dr. Pavel Turner Fram, predvsem pa učenci OŠ Fram z mentorji, so dali spominski svečanosti praznično vsebino, s pietetnim poudarkom ob tem tragičnem dogodku izpred 67 let.

Svojci žrtev so hvaležni vsem, ki skrbijo za urejenost spominskega obeležja in ohranjanje spomina na tragično usodo njihovih dragih.

Zahvala pa velja tudi krajanom, gostom ter organizacijam, ki tudi s prapori povečajo praznično vzdušje in dajo prireditvi zelo svečano noto.

- **Ureditev spominskega obeležja NOB**

Druga pomembna in hvale vredna zadeva je dokončna ureditev spominskega obeležja NOB na kmetiji Hojnik, po domače pri Šternu v Gradišču, kjer so od 1. na 2. december 1944 prenočevali pripadniki VDV. Zaradi izdajstva je bila kmetija zgodaj zjutraj napadena. Padlo je enajst pripadnikov VDV, med njimi tudi domači sin Franc Hojnik.

Spominsko obeležje je bilo po pol stoletja zelo potrebno obnove, ki je zelo uspela in zdaj daje lep vzgled pozitivnega odnosa naše občine do spominskih obeležij NOB.

Na Hojnikovi domačiji so veseli in hvaležni za izredno lepo ureditev spominskega obeležja; ta pomnik je leta 1961 postavila KO ZZB NOB Fram v sodelovanju krajanov Loke in Gradišča.

Ernest NAPAST,
predsednik KO ZB za vrednote NOB Fram

KULTURNO UMETNIŠKO DRUŠTVO RAČE

Koncerta vokalne skupine A cappella KUD Rače v tujini

Pevke vokalne skupine A cappella so v juniju izvedle koncert na Avstrijskem Koroškem, na retrospektivni razstavi naše rojakinje, slikarke Marije Stoisser iz Gradca.

V mesecu juliju pa so se predstavile, prav tako s celovečernim koncertom, v okviru ciklusa koncertov »Hvarsko poletje« v prelepi dvorani frančiškanskega samostana v mestu Hvar na Hrvaškem.

V obeh samostojnih predstavitev so bile na sporedu v večini pesmi in skladbe iz naše kulturne dediščine.

Na aprilski reviji pevskih zborov in vokalnih skupin v Mariboru so se dekleta naše vokalne skupine A cappella uvrstila na regijski in medregijski nivo ter s tem prejela vabilo na medregijsko tekmovanje vokalnih skupin in pevskih zborov, ki bo potekalo novembra letos v mariborski Unionski dvorani.

Tone ŽURAJ

Glasba je zvočni esperanto.

Gledališke novice

• Priznanje našemu igralcu Darku Bedjaniču

V petek, 17. junija 2011, je pod okriljem Javnega sklada za kulturne dejavnosti v dvorani Union v Mariboru potekala prireditev z nazivom »Dan kulturnih društev«. Slovesnost, ki je bila tokrat zasnovana kot prekmurski večer, je vključevala tudi podelitev priznanj za Linhartovo področno tekmovanje gledaliških skupin, ki je potekalo vse do konca meseca maja 2011. Selektorica Maja Borin je po ogledu vseh prijavljenih predstav v SV delu Slovenije podala predloge za podelitev priznanj komisiji, ki jih je tudi potrdila.

Priznanja regijskega selektorja za glavno žensko vlogo je letos prejela Petra Bauman v Pinterjevih *Starih časih* (KUD Studio Gledališče). Za glavno moško vlogo je priznanje prislužil Darko Bedjanič, član naše gledališke skupine, ki je navdušil v Möderndorferjevi komediji *Šah-mat*. Pri stranski ženski vlogi je bila najbolj opažena Ksenija Onič v Partljičevi komediji *Politika - bolezen moja* (KUD Pekre - Limbuš), priznanje za stransko moško vlogo pa je prejel Vitomir Vrataril v *Večeru monologov* (KUD Moment).

Za našega Darka so v obrazložitvi nagrade zapisali: »Profesor Kralj je v lucidno šarmantni interpretaciji z inteligentnim humorjem reševal neznosno povečan ljubzenski promet svojega donjuanskega sina, medtem pa je 'nehote' poskrbel še za svoje zadovoljstvo.«

Darko Bedjanič prejema priznanje

Naša članica Simona Napast (dobitnica lanskega priznanja) z letošnjima dobitnikoma Darkom Bedjaničem iz KUD Rače in Petro Bauman iz KUD Studia Gledališče, desno avtorica tega prispevka

Celotni ekipi iskreno čestitam za uspeh, ta pa je tudi potrditev, da drži pregovor: »Vsak težek trud se izplača!«

• **Člani naše gledališke skupine v celovečernem igranem filmu »Nebeška vas«**

Po dolgih sušnih letih filmske produkcije igranega celovečernega filma v Mariboru nastaja (v neodvisni produkciji Kramberger-Uran) novi celovečerni igrani film »Nebeška vas«.

Režiser Rudi Uran, avtor desetih dokumentarnih filmov, je s skupino filmskih zanesenjakov sestavil ekipo, ki je v mesecih junij, julij in avgust 2011 posnela nov igrani celovečerni film.

Kratek povzetek vsebine: Ostarelega slikarja Jona pripelje želja po samoizpolnitvi v majhno, na videz idilično vasico. Kot tujec si želi ustvariti mirno in intimno življenje, kjer bi lahko ponovno osmisli svoje umetniško ustvarjanje. Vendar mu to v tem tujem, ruralnem okolju, ne uspeva. Tako še bolj tone v brezizhodnost ter osamljenost. Nekega dne stopi v njegovo življenje Angel. Jon hitro ugotovi, da ima dekle nenavadne sposobnosti...

In sreča, da je režiser na Občini Rače-Fram izvedel za nas in povabil našo mlado gledališko skupino k sodelovanju. Tudi nekateri filmski prizori so bili posneti prav na grajskem hodniku gradu Rače. Simona Napast, Alen Jelšek in Melita Lašič smo odigrali prizor, ki se dogaja v dnevnem prostoru doma, naša Kristina Kovačič pa je z ekipo snemala še dalje in odigrala zapaženo vlogo, saj je zapisana tudi med igralskimi imeni.

Nekaj posnetkov s snemanja:

Melita Lašič, Simona Napast, Alen Jelšek in Kristina Kovačič (vsi člani gledališke skupine KUD Rače) v celovečernem igranem filmu »Nebeška vas«

Režiser je bil nad našim igranjem navdušen in se mi je še posebej zahvalil za sodelovanje. Z njim ostajamo prijatelji in smo na zvezi, kot se v gledališkem žargonu reče!

Torej, vabljeni na: http://www.kramberger-uran.com/rudi_uran/NEBESKA_VAS.html

Melita LAŠIČ,
režiserka gledališke skupine KUD Rače

Naše gostovanje v VIRC Poreč

Letošnje poletje je člane **gledališke skupine KUD Rače** doletela izjemna priložnost. Jože Velec, naš soobčan, ki je med drugim tudi pedagoški vodja letovanj v VIRC Poreč, nam je izkazal čast s povabilom za gostovanje in nastop - tam, v Poreču, pred 200 in nekaj glavo množico otrok, v starostnem razponu med 8 in 18 let. Seveda smo se vabilu odzvali. S strani Zveze prijateljev mladine Maribor smo tam gostovali v okviru programa *Kulturni NE drogami!*, z našo prvo igro *Partnerska poroka*.

Organizatorji so nam velikodušno posodili kombi, za nagrado pa smo dobili dve nočitvi v VIRC Poreč.

Sama igra je otroke in mladostnike navdušila. Celo tisti občasno najglasnejši otroci so sedeli mirno in zainteresirano spremljali dogajanje, ki pa ga je kakšnih deset minut pred koncem prekinil dež (seveda je to, če nastopaš na prostem, precej neugodno). Ti šment, ti!

A vsaka stvar je menda za nekaj dobra in tako so preostali člani ekipe (moška predstavnika sta odšla proti domu kar po predstavi, zaradi drugih obveznosti) naslednji dan pripravili fantastičen konec za otroke, kot bi prejšnji dan zaradi pošiljke padavin ob nepravem času ne šlo nič narobe in ne bi nič obviselo v zraku. Tako je bil na koncu vendarle volk sit in koza cela, kot pregovorno rečemo.

Iz našega gostovanja smo se vrnilo zadovoljni, saj smo znali ustreči tudi tako zahtevni publiko kot so otroci in najstniki, kljub nepredvidenim vremenskim okoliščinam pa speljali stvari do konca kot kakšni profesionalci. Sama sem bila tisto obdobje ena izmed vzgojiteljic v Poreču, tako da sem po neposrednem stiku z otroki pozitivno presenečena nad spoznanjem, da mlade takšne stvari, kot je gledališče, pritegnejo mnogo bolj, kot si mogoče mislimo.

Prepričana sem, da lahko v imenu naše celotne gledališke skupine napišem, da je bilo naše gostovanje v VIRC Poreč krasno in da smo pridobili novo dragoceno izkušnjo, ki bi jo radi še kdaj ponovili.

Kristina KOVAČIČ

Kaj počne »Taščica«?

Ljudska pevska skupina »Taščica« veselo prepeva – ne le doma, tudi v tujini

Čas zelo hitro mineva, naša pevska skupina pa še naprej pridno poje prekrasne slovenske ljudske pesmi. Z letošnjimi nastopi smo začeli že 29.1.2011 in sicer v gostišču Brbre na Pohorju, nadaljevali v Turški vasi, 12.3.2011 pa smo priredili lep koncert v dvorani PGD Rače, z naslovom: "Polepšajmo materinski praznik s pesmijo in igranjem". Na tem koncertu se je predstavilo preko 90 nastopajočih iz različnih krajev Slovenije. Med drugim je bila naša pevska skupina povabljena tudi k sodelovanju na dobrodelnem koncertu v dvorani PAN – Kidričevo, kjer so organizatorji zbirali sredstva za družino iz Podlehnik, ki je čez noč ostala brez strehe nad glavo. Prireditve se je udeležilo preko 500 ljudi in skupina harmonikarjev »Veseli Jožeki« iz Vidma si za humano idejo in njeno izvedbo zares zasluži pohvalo.

Z našimi nastopi smo nadaljevali povsod, kjer je bilo to zaželeno. Tako smo potovali ne le od Rač do Fram, temveč tudi izven občinskih meja. Pevska pot nas je vodila do Ptuja, Zagojčev, Zavrča, Maribora, Ptujске gora, Stoperc... Brez nas ni minila niti postavitev klopotca na Malem Okiču, kamor smo, sredi narave in vinogradov, prav tako ponesli našo ljudsko pesem.

Nastevanje se bi lahko še nadaljevalo, saj smo samo v prvi polovici letošnjega leta na odru za nastopajoče stali in peli že 25 krat.

Ne smem in ne morem pa seveda tudi mimo naših nastopov v tujini. Tako smo se 26.5.2011 v zgodnjih urah odpeljali iz Rač k slovenskim rojakom v sosednji Avstriji, kjer je bila naša prva postaja, in nato še v Švico, kjer je bil cilj. Spotoma smo se ustavili in obiskali mojo sorodnico, ki nas je obilno pogostila, da smo lažje nadaljevali pot do mesta Telfs. Tudi tam živijo moji sorodniki, ki so nekoč, dolgo je že odtlej, bivali v Sloveniji, na Ješenci 65. Sedaj Gretka Jakob v Telfsu živi že 68 let. Njen mož Peter je prav v času našega obiska obhajal 80 let in pevska skupina "Taščica" ga je ob tej priložnosti presenetila in mu zapela lepo ljudsko pesem "Veselo je na svetu živeti". Radost slavljenca in ostalih prisotnih ob tem je bila nepopisna, pa tudi solz v kotičkih oces ni bilo mogoče spregledati.

Po tako opravljenem prijetnem in za povrh še dobrem delu smo se odpravili zadnji postaji na naši poti naproti. Mesto Chan v Švici nam po zaslugi prijaznega sprejema Mojce Birbaumer, Slovenke, ki nam je pripravila dobro večerjo ter nas pripeljala v hotel, kjer smo prespali, ostaja v nadvse lepem spominu.

Naslednji dan smo se po zajtrku odpeljali v mesto Luzern in si dodobra ogledali tamkajšnje znamenitosti, za zanimiv zgodovinski oris pa se zahvaljujemo Mojci in Frenku Birmauerju.

Naslednji dan smo gostovali v mestu Hünenberg, v prekrasni cerkvi, kjer nas je, poleg duhovnika mag. Davida Taljata, hvaležno pričakalo tudi veliko ostalih slovenskih rojakov. Ob rokovanjih smo se pomenkovali, iz katerega konca Slovenije jih je življenje poneslo v Švico. Prav prijetno in zanimivo, na trenutke pa tudi nekoliko ganljivo je bilo.

Naše gostovanje v Švici - ljudski pevci »Taščica« z župnikom